

Liryka 3 - Miłosz, Staff

Jan Kochanowski

Na dom w Czarnolesie

Panie, to moja praca, a zdarzenie¹ Twoje;
Raczysz błogosławieństwo dać do końca swoje.
Inszy niechaj pałace marmórowe² mają
I szczerym złotogłowem³ ściany obijają,
Ja, Panie, niechaj mieszkam w tym gniaździe ojczystym,
A Ty mię zdrowiem opatrz i sumnieniem czystym,
Pożywieniem uciwim, ludzką życzliwością,
Obyczajami znośnymi, nieprzykrą starością.

¹ zdarzenie – dar

² marmórowe – współczesna pisownia: marmurowe

³ złotogłów – tkanina przetykana złotem

1. Podmiot liryczny chce wieść życie (0-1 pkt)
☐ A. ascetyczne. ☐ B. zwyczajne. ☐ C. wytworne. ☐ D. rozrzutne.
2. Podmiot liryczny zwraca się do (0-1 pkt)
☐ A. ówczesnego władcy. ☐ C. czarnoleskiego domu.
☐ B. Boga. ☐ D. nieokreślonej osoby.
3. Które spośród podanych przysłów najdokładniej oddaje sens wiersza? Zaznacz odpowiedź. (0-1 pkt)
☐ A. Własny domek miłszy jest niż cudze pałace.
☐ B. Człowieka można poznać z mieszkania, jak ptaka z gniazda.
☐ C. Gość w dom, Bóg w dom.
☐ D. Co kto ma w domu, do tego nic nikomu.
4. W kontekście wiersza wyrażenie *gniazdo ojczyste* oznacza (0-1 pkt)
☐ A. każdy dom. ☐ B. dom rodzinny. ☐ C. kraj ojczysty. ☐ D. ptasie gniazdo.

Czesław Miłosz

Ojciec w bibliotece

Wysokie czoło, a nad nim zwichrzone
 Włosy, na które słońce z okna pada.
 I ojciec jasną ma z puchu koronę,
 Gdy wielką księgę przed sobą rozkłada.
 Szata wzorzysta jak na czarodzieju,
 Zaklęcia głosem przyciszonym mruczy.
 Jakie są dziwy, co w księdze się dzieją,
 Dowie się, kogo Bóg czarów nauczy.

5. Napisz, kto jest bohaterem lirycznym tekstu. (0-1 pkt)

6. Uzupełnij zdanie, podając dwa epitety. (0-1 pkt)

Czytanie zostało w wierszu przedstawione jako czynność.....

7. Przy każdym z podanych fragmentów wiersza zapisz nazwy środków stylistycznych wybrane z ramki. Uwzględnij to, że w każdym fragmencie może być więcej niż jeden środek stylistyczny. (0-2 pkt)

metafora	onomatopeja	epitet	apostrofa	porównanie	peryfraz
----------	-------------	--------	-----------	------------	----------

ojciec jasną ma z puchu koronę -

Szata [...] jak na czarodzieju -

Zaklęcia głosem przyciszonym mruczy -

8. Wskaż właściwe dokończenie podanego zdania. Wpisz literę A, B lub C. (0-1 pkt)

Rodzaj literacki, do którego należy tekst Ojciec w bibliotece, to

A.	liryka
B.	dramat
C.	epika

Czesław Miłosz

Zaklęcia ojca

„O słodki mędrco, jakimże spokojem
 Pogodna mądrość twoja serce darzy!
 Kocham cię, jestem we władaniu twojem,
 Choć nigdy twojej nie zobaczę twarzy.
 Popioły twoje dawno się rozwiały,
 Grzechów i szaleństw nikt już nie pamięta.
 I już na wieki jesteś doskonały
 Jak księga, myślą z nicości wyjęta.
 Ty znałeś gorycz i znałeś zwątpienie,
 Ale win twoich pamięć zaginęła.
 I wiem, dlaczego dzisiaj ciebie cenię:
 Mali są ludzie, wielkie są ich dzieła”.

9. Osobę, do której jest skierowana wypowiedź, nazywa się w tekście (0-1 pkt)

☐ A. mędrcem. ☐ B. grzesznikiem. ☐ C. władcą. ☐ D. szaleńcem.

10. Podkreśl w tekście wers, którego treść jest najbardziej zbliżona do słów: *Grzechów i szaleństw nikt już nie pamięta*. (0-1 pkt)

11. Skreśl jeden z wyróżnionych wyrazów, tak aby powstało zdanie prawdziwe. (0-1 pkt)

Wypowiedź osoby mówiącej w tekście *Zaklęcia ojca* ma formę mowy **zależnej/niezależnej**.

12. Przy każdym z podanych fragmentów wiersza zapisz nazwy środków stylistycznych wybrane z ramki. Uwzględnij to, że w niektórych fragmentach może być więcej niż jeden środek stylistyczny. (0-2 pkt)

metafora onomatopeja epitet apostrofa porównanie
--

- a) *księga, myśl z nicości wyjęta* -
 b) *Pogodna mądrość twoja serce darzy!* -
 c) *O słodki mędrco* -
 d) *jesteś doskonały/Jak księga* -

Leopold Staff

W drodze

Niepokój płodny, jak twórczy dreszcz ziemi,
 Codziennie nowej szuka we mnie zmiany.
 Idąc gościńcem o kiju pątniczym,
 Tłukę dni przeszłe, jak gliniane dzbany.

Po drodze źródła omijam ochłody,
 Płonąc wiecznego pragnienia zarzewiem.
 Czuję jedynie, że stawać się muszę:
 Bóg chce uczynić coś ze mną. Co? Nie wiem.

Wszystkim pozoru złudom towarzyszę,
 Którymi wabi słoneczna godzina.
 Zbyt szybko minie dzień. Sowa Minerwy
 Lot swój dopiero o zmierzchu zaczyna.

13. Przekształć podany wers, zastępując synonimami podkreślone wyrazy. (0-1 pkt)

idąc gościńcem o kiju pątniczym

14. Dokończ zdanie. Zaznacz odpowiedź 1, 2 lub 3 i ją uzasadnij, odwołując się do wiersza. (0-2 pkt)

Wiersz Leopolda Staffa jest przykładem liryki:

1.	bezpośredniej,	ponieważ	
2.	inwokacyjnej,		
3.	pośredniej,		

15. Fraza: *thukę dni przeszłe, jak gliniane dzbany* oznacza, że osoba mówiąca w wierszu (0-1 pkt)

- ☐ A. próbuje odnaleźć coś w przeszłości, którą symbolizują dzbany.
- ☐ B. jest obojętna zarówno wobec wartości materialnych, jak i duchowych.
- ☐ C. pozbywa się pamiątek.
- ☐ D. odcina się od przeszłości.

16. Wiedząc, że sowa była ptakiem poświęconym rzymskiej bogini mądrości Minerwie (greckiej Atenie), wyjaśnij, co w kontekście całego wiersza może znaczyć metafora: *sowa Minerwy / Lot swój dopiero o zmierzchu zaczyna*. (0-1 pkt)